

TISKOVÁ ZPRÁVA

Vydání studie „Rizika chudoby žen postižených domácím násilím a jejich dětí“ ke dni Světového dne sociální spravedlnosti 20. února 2013

Valné shromáždění OSN v listopadu 2007 prohlásilo 20. únor za Světový den sociální spravedlnosti, který by měl podporovat úsilí mezinárodního společenství na vymýcení chudoby, podporu plné zaměstnanosti a důstojné práce, rovnost žen a mužů a přístup k sociálnímu blahobytu a spravedlnosti pro všechny.

Chudoba má mnoho rozměrů. Chudoba se týká i České republiky. Znamená nedostatek příjmů a materiálních zdrojů pro důstojný život, nedostatečný přístup k základním službám, jako je zdravotní péče, bydlení a vzdělávání, vyloučení z trhu práce a nekvalitní zaměstnání.

Od dubna do prosince 2012 nezisková organizace proFem o.p.s. realizovala projekt, který byl zaměřen na zkoumání rizika chudoby žen postižených domácím násilím a jejich dětí. Výstupem tohoto projektu je **studie nazvaná „Rizika chudoby žen postižených domácím násilím a jejich dětí“, která je u nás ojedinělým materiálem, který se tímto tématem zabývá a dává do souvislosti domácí násilí a chudobu. Tuto studii vydává proFem, o. p. s. v tištěné a elektronické podobě.** Součástí této studie je překlad rakouské zprávy¹ se stejným názvem, která byla vzorem a inspirací ke zpracování české studie. Překlad je k dispozici v elektronické podobě na webových stránkách www.profem.cz a na CD, které je součástí české studie.

ProFem, o. p. s. se při své přímé práci se ženami postiženými domácím násilím dostává do kontaktu s případy žen, které se v důsledku domácího násilí dostaly do tíživé finanční situace. V posledních 3 letech se situace prohlubuje a je zcela viditelná spojitost mezi domácím násilím, následnými finančními problémy postižených žen a propadem do chudoby. Ukázalo se, že ženy postižené domácím násilím a jejich děti, jsou velmi silně ohroženy chudobou a sociálním vyloučením. Proč tomu tak je, odhaluje studie v jednotlivých kapitolách věnovaných konkrétním problémům, které ženy postižené domácím násilím nejčastěji řeší (zdraví, rozchod/rozvod, výživné, zaměstnávání, vzdělání, zadluženost, příjem, bydlení, sociální dávky). Studie poukazuje právě na ta místa, která u nás nejsou dostatečně řešena, a která ženám, jež se rozhodnou vykročit z násilného vztahu, ztěžují odchod od násilného partnera a další život. Samostatná kapitola je věnována situaci migrantek postižených domácím násilím a jejich dětí. Ve studii jsou uváděna zajímavá čísla, která ukazují, že v naší republice bohužel stále převládají stereotypní postoje a chování, které se týkají rolí a povinností žen a mužů v rodině a ve společnosti, a které ženy diskriminují.

Diskriminace na pracovním trhu a samozivitelství patří mezi hlavní faktory fenoménu „feminizace chudoby“. Stále je u nás hluboce zakořeněný názor, že žena plní roli matky a pečovatelky a muž je především živitel rodiny. To ženy znevýhodňuje především na trhu práce, v kariérním postupu, v dosažení stejného finančního ohodnocení za práci a v rozdělení rodinných úloh. Co se týče žen a dětí, které jsou postiženy domácím násilím, je pro ně nejkritičtější fází doba rozchodu s násilným partnerem. Ženy stále nejsou, i přes zákonná opatření, proti domácímu násilí dostatečně chráněny.

¹ ARMUTSRISIKEN VON GEWALTBETROFFENEN FRAUEN UND IHREN KINDERN. Bericht über die Situation in Österreich. Vyd. WAVE Vídeň, 2009

Studie proFem poukazuje na mnoho problematických míst a doporučení ke zlepšení situace v České republice jsou průběžně uváděna pod jednotlivými kapitolami. Ze studie například vyplynulo, že **zdravotní následky domácího násilí**, které se projevují velmi dlouho i po ukončení násilí, omezují tyto ženy i v přístupu k odpovídajícímu zaměstnání a tím k dosažení vyšších příjmů. Prožívané domácí násilí může ženám způsobovat potíže v práci: např. nesoustředěnost, psychické problémy, úzkosti, snížená výkonnost, únava, zranění a z toho vyplývající časté pracovní neschopnosti, což může být důvodem k ukončení pracovního poměru s takovou ženou.

V České republice je **zoufalý nedostatek míst v azylových domech pro ženy postižené domácím násilím a jejich děti**, nedostatek těchto azylových domů samotných a problémem je i to, že **ženy si musí pobyt v azylovém domě platit** (např. v Rakousku mají pobyt zdarma).

Na to navazují **potíže s poskytováním sociálních dávek**, kdy některé dávky jsou u nás v současné době vypláceny na základě subjektivního uvážení sociálních pracovníků/-ek, což se ukazuje jako velmi diskriminující. Stává se tak, že v jednom městě žena ve stejné životní situaci dávku dostane a jiná žena v jiném městě ji nedostane. Bylo by proto přínosem, kdyby Ministerstvo práce a sociálních věcí vydalo metodický pokyn, který by odstranil tyto nerovnosti.

S tím souvisí i **přidělování sociální dávky**, kdy není zohledněna zvláštní situace domácího násilí, dávky nejsou poskytovány okamžitě, ale až zpětně, což dohromady způsobuje nejen jeden problém, a ženy postižené domácím násilím a jejich děti jsou tak vystaveny chudobě. A přitom právě tato první pomoc po odchodu ženy od násilného partnera je jedna z nejdůležitějších.

Významným problémem je u nás drahé **bydlení**, což vede k tomu, že nemálo žen je nuceno se po pobytu v azylovém domě vrátit k násilnému partnerovi, protože cenově dostupné bydlení není k dispozici anebo je ho jen velmi málo. Obrovskou pomocí pro tyto ženy by bylo vybudování startovacích cenově dostupných bytů, kam by ženy mohly být umístěny po odchodu z azylových domů.

Také nedostatečné exekuční vymáhání **výživného** na nezletilé děti a to, že u nás dosud nebyl přijat zákon o náhradním výživném, velmi komplikuje život osamělým matkám a jejich dětem.

Všechny tyto (a další) problémy se samozřejmě týkají i dětí, které vyrůstají se svými matkami, které zažily domácí násilí. Pokud se žena postižená domácím násilím dostane do chudoby, může to nepříznivě ovlivňovat nejen kvalitu péče o dítě, ale dítě samo se nemůže náležitě rozvíjet, zaostává za jinými dětmi a dochází k omezení osobního vývojového potenciálu dětí – dítě např. nedosáhne třeba na kvalifikaci, na kterou by za příznivější finanční situace dosáhnout mohlo. V důsledku toho se pak chudoba přenáší z generace na generaci.

Tento materiál vznikl proto, aby přispěl ke zlepšení situace žen postižených domácím násilím a jejich dětí v naší republice. Jako členka Výboru pro prevenci domácího násilí při Radě vlády pro rovné příležitosti žen a mužů se proFem, o. p. s. bude snažit, aby se tato studie stala součástí Národního akčního plánu prevence domácího násilí. A také bude usilovat, aby se problematická místa zmíněná v této studii řešila systémově, protože stát by měl poskytnout podporu ženám postiženým domácím násilím a jejich dětem, které jsou vystaveny riziku chudoby a tím sociálnímu vyloučení, aby se ze spirály násilí a následné chudoby dostaly. Protože násilí na ženách a chudoba je politickým a společenským problémem.

---

proFem o.p.s.: je ženská nezisková organizace, která se již od roku 1993 zaměřuje na společenské oblasti, v nichž dochází k porušování lidských práv – zejména na potírání násilí na ženách a domácího násilí. Jednou z oblastí činnosti proFemu je projekt pod názvem „AdvoCats for Women“, který poskytuje ženám-obětem domácího násilí bezplatnou právní pomoc. V současnosti pracuje na tématech Ekonomické dopady domácího násilí a Domácí násilí v souvislosti s chudobou. - Dále se věnuje politickému lobbingu za ženská lidská práva, vydávání publikací nejen s tematikou domácí násilí. Více informací na: www.profem.cz